СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
РІК XLVIII. Ч. 141. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 18-го червня 1940. — No. 141. Jersey City, N. J., Tuesday, June 18, 1940. VOL. XLVIII.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ФРАНЦІЯ ПІДДАЛАСЬ

БОРДО (Франція). — Новий французький премієр маршал Петен заявив, що Франція застановила війну з Німеччиною. Петен віднісся до німецької найвищої команди з предложенням перестати воєнні кроки і з намаганням добитись чесного завішення зброї.

„АМЕРИКА НЕ ПРИЗНАСТЬ ЗАХОПЛЕННЯ ФРАНЦІЇ"

ПРЕЗИДЕНТ ОБІЦЮЄ ПОДВОЄННЯ ДОПОМОГИ АЛІЯНТАМ.

ВАШИНҐТОН. — У відповідь на заклик французького премеєра Рейнода за „хмару" літаків і всякшу допомогу президент Рузвелт запевнив французький уряд, що Злучені Держави подвоять свої зусилля на допомогу аліянтам, будуть давати їм літаки, артилерію й амуніцію, як довго вони будуть воювати.

Кромі цього президент заявив, що Злучені Держави не признають наїздникові права до окупованої силою французької території.

Рівночасно президент заявив, що він не може дати ніякої допомоги в людях, бо така допомога залежить від конґресу.

ЛИНДБЕРҐ ПРОТИ ВМІШУВАННЯ АМЕРИКИ В ВІЙНУ.

ВАШИНҐТОН. — Полковник Чарлс Линдберґ виголосив нову радіову промову про міждержавне положення. В цій промові полковник закликав Злучені Держави держатися осторонь від війни. Він говорив, що Америка вже забагато бавилася воєнними жестами, не маючи при тім ніщо більше понад „ненабиту рушницю".

Він говорив, що західна півкуля потребує для захорони проти наїзду загальної військової служби й сильної оборонної системи.

СЕНАТОР РАДИТЬ ЛИНДБЕРҐОВІ ГОВОРИТИ ПРО ЛЕТНИЦТВО.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Питмен з Нивади, предсідник сенатського комітету для заграничних справ, виступив в своїй радіовій промові з публичною критикою полковника Линдберґа за його промови про заграничні справи.

Сенатор радив Линдберґові закинути вдавати зо себе дорадника в політичних справах та давати американському урядові поради за справи летництва. Питмен говорив, що Линдберґ своїми промовами викликує воєнний страх і брак довіря.

БОРОТЬБА В КОНҐРЕСІ ЗА ЗАКІНЧЕННЯ СЕСІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Лідери конґресу думають, що їм удасться викінчити до найближчої суботи всі конечні справи та що конґрес буде могти потім піти на вакації.

Проти цього пляну стоїть солідною масою Републиканьска Партія та досить поважне число демократів, котрі хотіли би, щоби конґрес лишився на постійну сесію на ціле літо або принаймні розїздився хвилево з огляду на европейську ситуацію.

Справа буде вирішена в цьому тижні.

ЗОРУЖЕННЯ АМЕРИКИ ПОСТУПАЄ.

ВАШИНҐТОН. — Армія покликала 5,000 резервових офіцирів для вишколу рекретів.

Сенатський комітет ухвалив 1 білion 7 міліонів долярів податків на цілі оборони краю.

Секретар внутрішніх справ Ікес іменував 7 членів департаменту внутрішніх справ до комітету, що має мати нагляд над оборонними ресурсами.

АҐІТАЦІЯ ЗА АКТИВНУ ДОПОМПҐУ АЛІЯНТАМ.

БОСТОН. — Коло 20,000 осіб, зібраних на Бостон Комон, завилося за безпосередною висилкою аліянтам всякої допомоги, без висилки одначе військової виправи.

Комітет для Оборони Америки через Допомогу Аліянтам видав публичну заяву, в котрій остерігає перед духом замирення. Радить Америці вислати аліянтам негайно 30,000 літаків.

ТОМАС ЗАПОВІДАЄ ФАШИЗМ В АМЕРИЦІ НА ВИПАДОК ВІЙНИ.

ФОРЕСТ ПАРК (Па.). — Норман Томас, кандидат на уряд президента Злучених Держав з рамені Соціялістичної Партії, заявив тут у своїй промові на конференції Ліґи для Промислової Демократії, що на випадок участи Америки в війні Америка стане фашистівською.

УРЯД РОЗСЛІДЖУЄ ЧУЖИХ КОНЗУЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Гол зарядив розслід діяльности конзулів чужих держав, головно італійських.

З ріжних боків піднято проти італійської амбасади й італійських конзулів закиди, що вони ширили в Америці фашистівську пропаґанду. Гол каже, що уряд хоче мати про це докладні відомости. Справу віддано Федеральному Бюрові Інвестиґації.

УРУҐВАЙ РОЗКРИВАЄ НАЦІСТИЧНІ ІНТРИҐИ.

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Розсліди націстичної діяльности, переведені урядом цеї держави, ствердили, що в усіх краях Америки ведеться завзята націстична інтриґа проти тих держав.

Акцію ведеться двома дороґами. Одною акцією керується з німецької держави, а німецькі місії є її активними орґанами.

ПРОТИ ВЖИВАННЯ НАЦІСТИЧНИХ МЕТОД ДЛЯ ОБОРОНИ ДЕМОКРАТІЇ

ВАШИНҐТОН. — У своїй радіовій промові ґенерал Френсиз Бидел, начальник бюра для чужинців при департаменті судівництва, заявився проти вживання американським урядом націстичних метод навіть для оборони демократичних установ краю.

Він запевняв, що уряд стоїть за охорону свободи слова, релігії й зборів. Закликав народ буди спокійним і не допускати чужинців підбехтувати в Америці *ненависть проти ріжних груп.*

РАДЯТЬ ЧИТАТИ КНИЖКУ ГІТЛЕРА

НЮ ЙОРК. — Видавництво Коломбія Юніверситі Прес розслідило питання, яку літературу радять американці читати своїм кандидатам на уряд президента Злучених Держав. Замітно, що дуже багато з них радило кожному кандидатові прочитати книжку Гітлера „Моя Боротьба".

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ВИДАВ ПІВОСЬМА МІЛІОНА

ВАШИНҐТОН. — Американський Червоний Хрест видав до останньої неділі на цілі допомоги" жертвам війни 7 міліонів 560 тисяч долярів.

З тої суми 4 міліони 229 тисяч долярів видано в Франції, де, на думку Червоного Хреста, потреба допомоги найбільше.

ЯК ВІЙНА ДІЛАЄ НА ЛЮДЕЙ

В Брентон, близько Торонта, один чоловік, слухаючи коло радія, і чуючи, що справа з аліянтськими військами грізна, попав у таку лють, що побив радіовий апарат кулаками. Преса від себе жартівливо додає, що це був перший в Канаді цивільний випадок, спричинений війною.

КІРКОНЕЛ ВЗИВАЄ ДО БІЛЬШИХ ЗМАГАНЬ

Передсказуючи, що німецький наступ у Франції може оказатися рішаючою битвою в історії світу, *проф.* Ватсон Кірконел каже, що тепер пора для всіх накадійців злучитись у завзятім воєннім змаганні й уникати ненависти і подлів в Канаді, які можуть вийти на користь ворогові.

Він говорив до Ротері Клюбу в Роял Александра готелі.

Канада ще не продукувала більшої скількости механізованого воєнного виряджения, як тенки, укріплені троки і воєнні літаки. Та це не цілком є виною Канади, бо аліянти думали, що війна буде вестись облогою і буде тривати щонайменше три роки. Механізовані німецькі армії вдираючись до Франції розбили той погляд.

Якщо аліянти зможуть задержати німецький наступ, то вигляди на побіду були би далеко ліпші, говорив професор Кірконел.

ЗАВЗИВАЄ МІСЬКУ РАДУ ДО ЖЕРТВЕННОСТИ

В Торонто почато акцію за зібранням одного міліона долярів на закупно воєнних запасів для аліянтів. З тої нагоди контрольор Конбой піддав думку, щоби кожний міський радний пожертвував пяту частину своєї платні на ту ціль. Він заявив, що він готовий дати тисячу долярів як свою частину, якщо решта 22 радних згодяться від себе зложити відповідну суму. Д-р Конбой у своїм зазиві підкреслив, що міська рада мусить насамперед показати свою жертвенність, заки почнеться апель до ширшого загалу за датками.

БЕВЕРБРУК ДО АМЕРИКАНЦІВ

ЛОНДОН. — Британський пресовий магнат дораджує американцям, щоб не були такими дурними як англійці й навчились дечого з їхньої глупоти. А це означає, щоб не вірити, що Америки „може спасти Атлянтик, широкий на 3,000 миль". Тим Бевербрук пригадав, щоб не проволікати зо зброєнням, а творити негайно велику силу.

НЕ ТРЕБА БУДЕ БОРОТИСЬ, ЩОБ ПОБІДИТИ

РИМ. — Так тепер думають італійці. Вони переконані, що Франція в кожній хвилі піддасться. Хочуть забрати Ніццу без одного вистрілу і втрати хочби одного італійця. Свої претенсії до Ніцци виправдують висловами італійських революціонерів, бо Мацціні сказав, що „Ніцца є італійською понад усякий сумнів", а Ґарібальді, що „заперечувати італійський характер Ніцци, значить заперечувати світло сонця".

ЗАГАДКОВЕ ТІЛО НА НЕБІ

Астрономи обсерваторії на горі Паломар у Каліфорнії відкрили в одній звіздяній констеляції, недалекій від нашої, загадкове небесне тіло. Коли його доглянено тиждень тому, астрономи думали, що це не бачена ними звізда, котру добачено тепер тому, що аж тепер дійшло до землі світло з її вибуху. Та коли розчепили її світло, показалося, що воно зовсім інакше розбивається, як світла інших звізд.

Головний астроном обчислив, що ця звізда положена тепер 6 міліонів років світла від нашої землі. Під віддалю одного року в астрономії розуміється таку віддаль, на перебуття котрої світло потребувалоб одного року, а що світло їде зі скорістю 186,600 миль на секунду, отже нове тіло віддалене від землі около 36 квінтилюнів миль.

ЛЕТУНИ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ НА ЛЕТНИЩУ РЕНДОЛФА В ТЕКСАСІ.

ФРАНЦУЗИ ПОКИДАЮТЬ ЛІНІЮ МАЖІНО

БАЗЕЛЬ (Швайцарія). — Твердиня, що була гордістю цілої Франції й символом її обезпечення перед нападом з боку Німеччини, стає — пустинею. Таке доносить американська пресова аґенція зо Швайцарії про Лінію Мажіно. Каже, що французи держаться ще у тій лінії тільки на просторі яких 40 кільометрів. З решти вицофано коло пів міліона війська, яке пішло помагати головній силі Ґенерала Вейґена в останніх змаганнях здержати німецький наступ. Вдержувати далі Лінію Мажіно, як кажуть, було безцільним, бо німці вже почали заходити зо заду і булоб сталося з французькою армією в Лінії Мажіно, що сталося з аліянтськими військами в Фляндрії. Тільки з Фляндрії можна ще було рятуватись втечею до Анґлії, а тут нема і такого рятунку.

РЕЙНО УСТУПИВ, ПЕТЕН ПРЕМІЄРОМ.

БОРДО (Франція). — В французькім уряді наступили великі зміни. Дотеперішний премієр П. Рейно, що був і є проти всякого замирення з Німеччиною, мусів уступити. Премієром став маршал Генрі Петен, років 84. Його заступником став бувший премієр Каміль Шотан. Міністром оборони став ген. Вейґан. Зайшли ще інші зміни. Нема найменшого сумніву, що й новий кабінет є за боротьбу з Німеччиною і за побіду. Але як кажуть, не є він за те, щоб боротись до остаточного цілковитого знищення Франції, без усякого вигляду на побіду. Тому не є виключене, що коли положення Франції на фронті ще погіршиться до того ступня, що дальша боротьба буде безцільна, він готов наказати війську зложити зброю і ваперестати дальшу війну.

АНҐЛІЯ НЕ ПІДДАСТЬСЯ.

ЛОНДОН. — В Анґлії уряд здає собі справу з того, що Франція знайшлася в надзвичайно трагічнім положенню, та що може прийти до того, що вона заперестане боротьбу. Та це ситуації не змінить, коли іде про дальшу боротьбу з Німеччиною. Анґлія забере французьку фльоту і зачнеться бльокада Німеччини, яка може тривати роками. Цього, як думають в Анґлії, Німеччина не видержить і остаточно війну таки програє. Особливо, коли з аліянтами будуть ще й Злучені Держави. Виграє той в кого є більші засоби на довгу війну.

БОМБАРДУВАННЯ МІСТА ТУР.

ТУР (Франція). — З цього міста французький уряд вже перенісся до іншого, до Бордо. Та, мабуть шукаючи за ним, німці бомбардували місто трьома наворотами. А що воно завалене тисячами утікачів, то цілком природно, що ті останні, не маючи ніякого даху над головою, найбільше потерпіли. Так є, що ніхто досі ще навіть не порахував, скільки є вбитих і ранених.

СОВЄТИ ДАЛІ „ВИЗВОЛЯЮТЬ".

СТОКГОЛЬМ. — Совєти розправились по свому з трьома державами, що їх перебрали під свою „опіку", себто з Литвою, Естонією і Латвією. Усім їм совєти доручили ультимати і заявили, що вони „незадоволені" з їх урядів, бо вони їм „ворожі". Разом з ультиматами посунули хмари повзів до тих малих країв. Теж почали всюди повставати „нові уряди", вже такі, що прихильні Москві. Президент Литви, старий патріот і борець за незалежність, Антанас Сметона, втік з краю і зістав мабуть інтернований в Німеччині. Кажуть, що всі ті краї будуть щасливі, коли задержать хоч сяку таку автономію. Але ніхто в те не вірить. Бо прийде до цілковитої совєтизації. Вони вже завалені величезними масами війська.

ЩО ЦЕ Є?

БЕРЛІН. — Так ніби питають у Німеччині, глядячи на події в Литві, Естонії й Латвії. Чи німці тим дійсно „заскочені", годі з певністю сказати. Тільки що виглядає так, що вони так заняті тим, що діється у Франції, що згаданим подіям не присвячують багато уваги.

НАЦІСТІВСЬКА ПАРАДА В ПАРИЖІ.

БЕРЛІН. — Німецька офіційна пресова аґенція, подаючи опис німецької паради попри Триюмфальний Лук у Парижі, зазначує, що корпусний командант, що йшов на чолі паради, підійшов до гробу Незнаного Жовніра, що лежить під тим Луком, і віддав пошану. Парада тривала кілька годин.

АРХІЄПИСКОП ПОПИРАЄ МУСОЛІНІЯ.

РИМ. — Карльо Маярджіотті, архиєпископ Горициї, видав пастирський лист, в якому взиває духовенство й вірних слухати Беніта Мусолінія і йому довіряти у тій війні, яку „він веде ради добра італійського народу".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КОГО БОЛИТЬ?

Конґрес Американських Українців минув. Для американських українців це вже — минула історія, бо тепер цікавить їх більше те, що нам далі робити. Та не так є з ворогами українського народу (і поступу!): з большевиками і кацапами. До кацапів треба зачислити таких реакціонерів, як от з табору „Американско-Русского Вестника", а також і таких, що підшиваються під „поступ" і „демократію". Речником тих останніх являється йонкерський часопис „Карпатска Русь", що то є пропаґатором „єдиної, неділимої Росії" у виді червоної Москви. Ще додамо, що тодо „неділимої" то нема ніякої ріжниці між большевицькими „Українськими Щоденними Вістями" і згаданим часописом, що титулує себе по англійськи „Карпато-Рошя".

Реакціонери мадярського способу думання відмовляють Конґресові Американських Українців права говорити за „Подкарпатску Русь". Знову „Карпатска Русь" не дозволяє ще говорити і за українців з Великої України — з „Малоросії". Кажеш, що щонайвище можна було говорити на Конґресі від імені — галичан. Та „Українські Щоденні Вісти" відмовляють Конґресові взагалі права говорити за Україну, бо ніби вона вже має своїх заступників і вже вирішила всі ті справи, про які говорено на Конґресі. Отже тільки совєтський посол у Вашинґтоні може тут тепер говорити про Україну, а не українці...

Очевидно, що коли іде про інформативно-політичну працю в Америці, то й такі згадані виступи булиб шкідливі. Але так не є, бо вже й американський уряд визнається, хто є ті наші „кацапи". Знаємо випадок, що в одному з більших американських міст сам мейор міста вияснив „руснацький" делеґації, що не могла вияснити добре свого походження, що вона — з українського роду. Подібне діється у многих американських школах з дітьми „руснаків", в яких голови вбивали ріжні „батюшки" та московські аґенти, що вони „рошен".

Та тут не про те мова, бо хочемо звернути увагу ще й тепер на те, що кожний зорґанізований український виступ в обороні України, відразу стягає докупи большевиків разом з найчорнішою реакцією, московською і кацапською. Уся та зграя одним голосом протестує проти того, щоб Україна не відорвалась від Москви. А те, що під Москвою гинуть міліони нещасного українського люду, тих темняків і большевицьких аґентів не болить. Для них найважніше, коби Москва панувала. Хай буде червона чи поганська, то й це не важне навіть для „батюшок" чи тих „отців", що їх душі затроєні мадярським гноєм.

Та одне тут цікаве: Як можна на вільній землі Вашинґтона, де є можність свобідного розвою духа, зідіотіти аж до тої міри, щоб не могти бачити того, що вже добачує американська дитина в школі, бо вже й вона вміє визнаватись на границях України і розуміє, чому український нарід змагає до волі й своєї держави. Чиж можна дивуватись, що це розуміють також і американські сенатори і конґресмени? А проте кацапи дивуються...

ФРАНЦУЗЬКА ОПІНІЯ ПРО МОСКВУ

При відкритті сесії ґенеральної ради, відомий французький політичний діяч і сенатор Жозеф Кайо виголосив промову, присвячену большевизмові. Він заявив:

„Комунізм ніде не встановлений і я скажу, тим більше й у всякому разі, не в Росії... Правда узмістовлюється в наступному: в 1917 році впав царський режім, залишивши по собі, за висловом Ферреро, величезний жах і величезну пустоту. З цього скористала купка партійних людей, яка захопила владу шляхом насилля. Вони сподівалися зробити великі реформи, згідно з доктриною Маркса. На ділі їм удалося тільки створити деспотичний і терористичний режім. Вони довершили революцію, цілком подібну до тих палацових революцій, якими так багата історія Росії. Змінилися тільки імена. Цар Іван Грізний і Петро I-ий знайшли наступників, котрих немає потреби тут вичисляти поіменно. Урядові методи залишилися також незмінними. Жорстокість супроводить кастову тиранію..."

Промва Ж. Кайо характерна, як певне явище, яке свідчить про те, що закордонна опінія все виразніше здає собі справу, що большевизм нерозривно звязаний із Москвою та є продовженням її духовості, методів й історичних традицій.

Подібні думки висловив недавно в „Парі Міді" французький академік Абель Ерман, пишучи:

„Хіба московський нарід не зберіг крізь споивдність революції, водночас із своїм дивним тяготінням до гріха, інстинкт рабства, як би не називався його деспот - Олександр, Микола, чи Сталін?"...

Треба зазначити, що все частіші випадки утотожнення большевизму з Росією, яке підкреслюють французькі політики й учені, цілком виводить із рівноваги московську еміґрацію у Франції! Вона негайно містить у прихильних їх пресових органах протести й „спростовання".

Недавно французький міністер пропаґанди Фроссар виголосив для населення Франції через радіо протикомуністичну промову. Він між іншим сказав:

„Компартія стала авангардом ворога. Її діяльність служить цілям Німеччини. Ми завжди повинні твердити — бо це правда й це доведе — що коли ми знаходимося в стані війни, то причиною цього є німецько-совєтський пакт. Коли міліони людей перебувають під зброєю, готові до жертви, коли вже згинули сотки тисяч, а завтра згинуть міліони, то це тому, що німецько-совєтський пакт убив мир. Кров, що ллється, і кров, що буде лятися — пролилася й проллється через цей договір".

Фроссар справді вже добре зорієнтувався в природі московського большевизму та його небезпеці для цивілізованих народів Европи. Одного він тільки не вияснив: чомуж тоді самий уряд Франції й Англії ще перед німцями так запобігав перед червоною Москвою й намагався заключити з нею союз? Бо коли німецько-совєтський пакт є злом, то хіба англьо-франко-совєтський пакт був би благом?!...

Мер одного з районів Парижа Марешаль, який був раніше визначним керівником французької компартії, подав до публичного відома зміст тайної відозви французьких комуністів. В ній, між іншим, читаємо:

„Необхідно вжити всіх заходів, щоб ми без уваги на всі перешкоди могли продовжувати свою діяльність. Партія мусить бути в короткий час переорганізована по методу конспіративних груп, які будуть звязані одна з одною. Робітники на фабриках і заводах мусять використовувати всі свої розумові й технічні здібности, щоб саботувати воєнну промисловість. Вони повинні робити непридатним усе те, що виготовляється для війни".

УКРАЇНСЬКІ АБСОЛЬВЕНТИ В ТОРОНТО

Цього року в Торонто 6 українців покінчили студії на тутешнім університеті. Щодо числа українських абсольвентів, то цей рік є небувалий. Наші професійні ряди збільшилися тут як ще ніколи. Успішними студентами є слідуючі: в медицині: д-р М. Зарицький; в дентистиці: д-р М. Строкан (з Виніпеґу), д-р М. Луцик і д-р И. Кулик; в праві: п. Вол. Гуменюк; в оптометрії: п. В. Богонос (з Виніпеґу).

На 7-го червня, в готелі Кінґ Джордж, клюб тутешніх українських професіоналістів справив абсольвентам величавий бенкет. Приявні на цім бенкеті були визначні гості української громади в Торонто. Вибрані бесідники, в імени всіх учасників, висловили абсольвентам побажання якнайкращих успіхів в їх будучій професійній практиці.

АНҐЛІЯ БЛЬОКУЄ ІТАЛІЮ

Анґлійський уряд повідомив, що анґлійська фльота буде конфіскувати всі італійські експортові товари. „Лондон-Газет" подає цілу лісту тих товарів, що підходять під контрабанду, й додає, що уряд має „незаперечне право" це робити, бо Італія приступила до війни по стороні Німеччини. Значить, що й методи примінювані до Німеччини, мусять бути рівнож примінені й до Італії.

Хоч алїянти майже два місяці вагалися, чи забирати експорти Німеччини, тепер вони без вагання постановили примінити цю політику й до Італії, а вона, замкнена на Середземнім морі через Суеський канал і Ґібральтар, може це відчути дуже болючо.

Та бльокада заважить на імпорті й це є найважніше. Чотири пятих бензини, вугіль, залізо, сталь, багато живностевих артикулів, які Італія мусила ввозити, переходили через Середземне море. Перед цею війною 61% цілої італійської торговлі перейшло через згадані вище вузькі ворота, що тепер в аліянтських руках. Ось тому знавці заповідають, що тільки тоді Італія зискає у цій війні, коли Німеччина докінчить її перед зимою. Інакше, кажуть вони, Італія немає стільки запасів, щоб перебути війну через зиму.

Минулого вересня Італія мала ледви на два тижні запасів бензини. З імпортованої скількости бензини 81% приходило зпоза Середземного моря (через Суез або Ґібральтар, з того 37% зо Злучених Держав Америки). Вправді Альбанія достарчає яких 300,000 тонів нафти річно, як рівнож сама Італія виробляє субститути, однак це ледви, чи задоволить потреби Італії, що шукає її в Румунії, а тим самими робить конкуренцію свому партнерові — Гітлерові.

Це саме й з вуглем, яке, як відомо, Італія також імпортує у великій скількости зза границі. Хоч Німеччина тепер здобула дуже багаті копальняні центри у північній Франції, біля Каллє та Ліль, то проте знавці твердять, що й це ледви, чи задоволить італійські потреби. Італія зуживає річно коло 12,000,000 тон вугля, а одна шеста з цього приходила з Анґлії.

Не краще мається рівнож справа з харчами в Італії. Хоч італійський уряд зробив всі можливі заходи, щоб самому постачати більше збіжжа, проте Італія спроваджує з ріжних країв пшеницю, жито, бараболю, кукурудзу і т. п. живностеві продукти у великій скількості. Ось і тому вашинґтонський уряд, що має повні дані про заосмотрення Італії у всі продукти, потрібні до ведення війни, як також харчеві середники, глядить дуже скептично на рішення Італії взяти участь у війні по стороні Німеччини.

КОЛГОСПНА ТОРГОВЛЯ

А. Галант пише в київській ґазеті „Вісті" (ч. 87 з 15. квітня), між іншим таке:

„Остаточно ще не вижито спекулятивних елементів на колгоспних ринках. Окремі колгоспи, надсилають продукти на ринок, не виписують накладних, або не визначають цін на всі продукти. Чимало торговців використовують це для власної наживи: Наприклад, колгосп „Червоний Партизан" с. Дальник Перший, Одеського району, надіслав 28. березня на продаж у свій ларьок на Ворошиловському ринку 350 кільоґрамів капусти. Ціни не встановив, і продавець Боярський продавав капусту і по 5 і по 3 карбованців за кільоґрам. Надсилає на продаж продукти без накладних колгосп „Спартак", Біляївського району. Продавець його Вейнгард встановлює ціни, які хоче.

„Депутати міської Ради, разом з працівниками Міськторгвідділу, провели рейд-перевірку колгоспної торговлі. Встановлено багато порушень, зокрема приховування продуктів, підвищення цін, виявлено багато спекулянтів. В кіоску колгоспу ім. Сталіна, Одеського району, на Ільічівському ринку, знайшли прихованих 15 літрів молока і 15 кільоґрамів бринзі. Ці продукти продавець Макаренко приховав для продажу за підвищенними цінами на сторону.

Постійні жителі Одеси Р. Н. Крейчмар, Я. П. Петренко, Р. П. Фіалко та інші продавали на колгоспних ринках мясо. Виявилося, що ці особи нічого спільного з колгоспами не мають. Вони купували мясо для спекуляції, заявивши управлінню ринками, що продають його з власного господарства.

Спекулянти мають свою аґентуру на ринку. Підчас рейду було затримано Л. Кровецького, який розїздкав по ринках на власному мотоциклі і попереджав спекулянтів про перевірку. Спекулянти дезорґанізують колгоспну торгівлю".

ПРЕСА ПРО БРОШУРУ ПРОФ. КІРКОНЕЛА

З нагоди появи брошури проф. Кірконела про відношення канадійських українців до сучасної війни, анґлійська преса в Торонті дала цій студії ширші рецензії. „Ґловб енд Мейл" під заголовком „Наші Українці" подає короткий опис згаданої брошури, зазначуючи факт, що комуністів українців в Канаді є лише около 10 відсотків. Відносно цього газета пише: „Радо нам почути, що 90 відсотків українців є льояльні канадійському урядові та що вони вже висказали цю льояльність своїми заявами, добровільним вступленням до армії та жертвенністю на воєнні цілі". Дальше пишеться, що все таки, помимо переважаючого числа щирих канадійських українців, 10 процент комуністичного елементу кидає тінь на решту українського населення в Канаді. При цім є підкреслений факт, що канадійські українці вірять у побіду аліянтів і мають надію, що ця побіда причиниться до відновлення української держави в Европі.

Ще обширніше пише про цю брошуру „Стар". У великім заголовку звучить так: „Можливість української держави в повоєнній федерації", а під ним меншим друком: „Незавимість рідного краю є мрією тутешніх українців", і „Проф. Кірконел підкреслює льояльність українців до Канади".

З повище наведеного показується, що брошура проф. Кірконела зробила велике враження на тутешні анґло-саксонські круги. В кожній рецензії висувається факт, що канадійські українці у великім числі вступають до армії. Особливо у Саскачевані пропорціональна скількість українських добровольців перевищає всіх інших, навіть — анґло-саксонців.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(72)

— Наливайко, Остряниця, Трясило, слухали голосу своєї розпачі. Так, вони вірили, що страхіттям своєї кривди переможуть противника. Помилилися. Страшно помилилися!

Биховець заслухався, не спускаючи ока з Хмельницького.

— Та помиляєтся й пан Потоцький, коли мене мірою Наливайка, Остряниці, Трясила, мірить.

Хмельницький допив чарку й усміхнувся ніби сам досебе, прошепотів дарма, що ніхто не підслухував.

— Вони радіб залапати язика про мене, радіб чогось довідатися, але даремне. А тимчасом, я знаю все, що в них робиться, що говориться; я знаю навіть те, що в них у голові засіло.

Знизивши голос ще більше продовжав Хмельницький:

— Я знаю, що вони врадили на гетьманській раді. Знаю, що вони рушать на мене по святах, бажаючи застукати мене на Буцьку і рознести, як піря по вітру...

На дворі вже світало на добре. Багряний промінь сходячого сонця продерся крізь вікно, спалахкотів на позолотистій чарці й облив загравою пожежі обличчя Хмельницького.

— Чорта лисого, не мене застукають вони на Буцьку! Перемогти ворога, це не значить виорвати й відперти удар. Удар треба випередити й самому наступаючи, подвоїти силу наступу жахом несподіванки!

Биховець дивився на Хмельницького. Його подив для цього чоловіка ріс з хвилини на хвилину.

— Я знаю, чим пан Потоцький сильний; знаю теж у чому його слабина. Він має кінноту. Пишну, самозакохану, але сильну настільки, щоб з першого удару розігнати юрбу піхотинців. Киями й рогатинами проти його кінноти нічого не вдієш. А в мене київ і рогатин найбільше. Та треба, аби ця пишна, крилата кіннота пана Потоцького знайшла собі поле для розгону, аби мала де вишикуватися. Я йому цього поля не дам! Заломить руки пан Потоцький, як побачить, що бій з Хмельницьким це не те, що оказування на соймику!

Стукнув пястуком по столі, аж чарки підскочили й бренькнули злякано.

— Пан Потоцький має гармати, багато гармат. Має припаси й амуніцію. Ох, ревно він заплаче, як тими гарматами й амуніцією викуплятиме своїх бранців від мене.

На момент здавалося Биховцеві, що Хмельницький перебільшує в почуттю самопевности.

— Кіннота й артилерія добра річ, але найкраща з усього — піхота. Так, пане поручнику. Піхотинцеві скрізь вигідно. Зпоза леда горбка, леда корчика притулиться й стріляє. А коли піхотинець отаборитья, а коли рушить з босої ноги, з криком і шумом, мов градова туча, то що ви йому зробите гарматами, що пошкодите кіннотою, коли кінський виск приглушує прикази команди?

Захитане почуття пана Биховця заспокоїлося. Він бачив цю піхоту. Що козак, то голова; навіть як прийдеться йому битися одинцем, то й то не жарти. Палкий мов вогонь, обережний мов лис, гнучкий мов вюн. А запал! Ні тіни того запалу не бачив Биховець у коронному війську.

— Пане поручнику! Самі ви добре тямите, що це таке козацькі фортелі. Нам доведеться починати з фортелів. Так, пане поручнику. Перший уже нам удався. Пан Потоцький не піде проти нас сам. Не піде всею своєю силою! З одною частиною залишиться біля Чигирина, другу вишле водою під Кодак, а третя піде на нас полем... Хіба ви думаєте, що це мало нас труду коштувало, аби переконати пана Потоцького, що тільки розбивши своє військо, розігнавши його на три вітри, він переможе козацьку голоту? Той, хто йому це дорадив, життям важив. Трудно, але доконав свого: пан Потоцький, що бою не починаючи, вже буде розбитий, розпанаханий на части, що одна про другу не відатиме й одна за одною летітиме в нашу пастку, мов оглушена риба в верщу!

Подив пана Биховця для того, що розкривав перед ним Хмельницький, перемінювався в остовпіння. Щось, мов приглушений голос совісти сина коронного струсонуло ним. На мить почув бажання, вибігти відсіля, продертися до коронного війська й крикнути на ввесь голос: Спиніться, не йдіть на загладу! Та мить слабости скоро проминула. Єхидний лист князя Яреми, тяжка клевета й кровна образа піступили йому під горло й здавили. А втім — уже запізно. Все те, про що говорив Хмельницький, вже в русі, страшна самогубна акція Потоцького вже почалася й нині-завтра все одно закінчить розгромом. Хмельницький, наче помітив вагання свого гостя.

— Ану, пане поручнику, сідлайте хочби якого коня й летіть назустріч коронним військам! Розіпніть себе перед ними й кричіть - репетуйте, щоб змінили плян, щоб не йшли смерти в обійми. Дарма! Ніхто вже не послухає! Ніхто! За зрадника вас приймуть, на придорожньому дереві повісять. Так, але того, хто їм це дорадив, вони не повісили. Ні! Він прийде до нас цілий і здоровий. І то не сам. Приведе нам реєстрових молодців з усією муніцією, з усіми припасами. Тямите моґо суботівського конюшого? Тямите Марка Ілляшевського? Ахнете з дива, коли його ще-раз побачите! Так, пане поручнику. Вчіться перемагати противника до того, заки з ним зустрінетеся око в око.

В очах у Биховця почорніло. Мертвецька блідість знову виступила на його обличчя. Хмельницький помітив, що з його гостем недобре. Підсунув йому чарку:

— Напийтеся, пане поручнику, ви очевидячки нездужаєте.

— Спасибіг, пане гетьмане, мені справді недобре.

— Не дивуюся.

Килим при вході до шатра хитнувся. На порозі станув джура.

— Пане Тиміш, син вашої милости, звелів мені переказати, що все готове до дороги.

Хмельницький, наче прокинувся. Справді, заговорившись з Бихівцем, він призабув, що сьогодні досвіта виїздить Тиміш до татарського табору. Протер чоло, наче бажаючи стерти з обличчя почуття ніяковости, що його опанувало.

— Перекажи синові й панові Ахметові, нехай приходять до мене.

Джура зник за килимом. Хмельницький похилився за столом, ніби чогось шукаючи поміж паперами. В шатрі запанувала мовчанка, поки не зявився Тиміш з Ахметом. Хмельницький відвернувся від стола. Биховець здивувався, побачивши в нього ясне, погідне обличчя, нічим не похоже на те, що було в нього перед хвилиною. Хто так панує над собою — подумав Биховець — тому не трудно панувати над тисячами...

— Добрий день, тату! — сказав Тиміш у порозі й поклонився батькові до колін.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЛІНІЯ МАЖІНО ПО АМЕРИКАНСЬКИ.

Якийсь залізничий комісар з Остину, в стейті Тексас, придумав спосіб обороняти Злучені Держави перед нападом з півдня.

Мовляв, спустити в ріку Ґранде нафту з 20 великих нафтових шибів і підпалити. Повстане горіюча лінія, якої ніякий ворог не перейде.

Очевидно, птиця могла би таку перешкоду перелетіти, але людина цього не може...

ДОБРЕ СКАЗАВ.

Секретар праці в Пенсилвенії порадив урядникам у Вашинґтоні відправити з бюра для суспільного обезпечення всіх „відомих комуністів".

Тепер комуністам, що захочуть бути в тому бюрі, не лишається ніщо інше робити, як остатися тайними.

ЗАНЯТТЯ ПАРИЖА.

Ґен. Гю Джансон старається доказати, що упадок Парижу це ще не військова поразка для Французів, ні військова перемога для німців.

Воєнну вартість міста не оцінюється його красою, а його важністю для оборони. Отже за його фортами, складами, економічною вартістю, тощо. Він каже, що в неодній війні ґенерали не зрозуміли цього й билися за коштовне, а з воєнного боку зовсім безвартісне добуття столиці. Ґен. Джансон подає кілька примірів з американської громадянської війни.

З його виводів виходило би, що й втрата Парижа алиянтами не є ще вирішальною подією для висліду війни. Це все може бути, але чи не може вона такою бути, як французи її, хочби помилково, за таку візьмуть?

ВИЗИВАНКА КОМУНІСТОМ.

Суддя Пекора з вищого суду в Ню Йорку вирішив в одній справі, що називати когось комуністом не є каригідним поступком.

Суддя каже в своїм присуді, що не можна вважати визиванку комуністом образою, поки в Америці дозволена комуністична партія.

Рішення підносить питання: чи на те американці визивають комуністом, щоби закинути приналежність до комуністичної партії, чи просто на те, щоби зазначити, що вони з кимось різко в чомусь не годяться?

ХТО РАЗ ПРОБРЕХАВСЯ.

Роблять тепер німці пропаганду, що Ґітлер не задумує захоплювати ніяких країв в Америці.

Наводять при тому слова Гітлера.

Президент Рузвелт пригадує, що Ґітлер уже нераз пробрехався, запевняючи, що він не має охоти захоплювати чужих країв.

УДАР У ПЛЕЧІ.

Розписуються польські газети про слова президента Рузвелта, котрий назвав виповідження війни Італією Франції ударом у плечі.

З американського боку таке визвання зовсім на місці. Одначе чи на місці воно в поляків?

Коли італійське виповідження війни Англії й Франції є справді ударом у плечі, то як назватиб заняття Польщею Тешина від Чехословаччини, нападеної Німеччиною?

ЖІНКА В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІЇ

Українська історія дуже багата на визначні жіночі постаті. Вже від заснования київської держави, від перших історичних записок аж до теперішніх часів виступає цілий ряд жінок, що спричиняються до поліпшення державного життя, стараються над розвитком культурним і мистецьким, заховують стару традицію, збагачують її, а коли приходить потреба, стають із мущинами до оборони свойого краю. Це не випадок, що жінки приймають активну участь у співпраці із чоловіками, це виходить з потребою часу, цим показується, як духово жінка зріє на рівні з чоловіком, як разом думає і відчуває, що вона рядом з ним має прикласти рук до одного спільного діла.

Першу жінку, що її вже згадують літописці, ми мало знаємо; знаємо, що при заснованні Киева поруч трьох братів Кия, Щека і Хорива була їх сестра Либедь. Але ця постать майже леґендарна, і ми не знаємо нічого конкретного про її участь при заснованні київської держави.

Цілком ясно окресленою постаттю, що її ми так часто кладемо як символ чогось відважного, великого, що не вмирає, є княгиня Ольга Ігорева. Вона походила з простого роду і є ріжні здогади, як саме Ігор з нею зійшовся, але це не відомо. Мусіла вона бути дуже розумною й гарною, щоб собі саме її Ігор вибрав за дружину, а після його смерти вона стала наступницею на князівськім престолі. А якою вона була жінкою й матір'ю і взагалі людиною, що знала своє завдання, бачимо по впливі на її сина Святослава. Він виховувався виключно під доглядом матері, а мати влила в його душу почування, які гнали й манили його на поле бою й ломали всякий острах перед смертю. Лише заслугою Великої Ольги слова Святослава стали вічні: „Ліпше полягти, ніж попасти в неволю, бо мертві сорому не знають!"

Ольга по смерті Ігоря взяла володіння державою в свої руки й зуміла його вести не гірше Ігоря. Її руки показалися сильними, дійсно руками володаря. Вона зуміла не лише вдержати владу та приборкати анархію внутрі держави, але й навязати дипломатичні, торговельні та культурні звязки з могутньою тоді Візантією та німецьким цісарем Оттоном. Підступом у деревлян стратила свого мужа, і за це присягла їм помсту і виконала її. Тоді помста була родовим обовязком, і на цьому ґрунті повстала приповідка: „Хто не відомстить, за того й Бог не відомстить".

Один випадок в житті Ольги спонукав її до того, що вона приняла християнство й вибудувала церкву. До неї дійшла почутка, що погани замучили одну християнську родину. На Ольгу це так вплинуло, що вона, довго роздумуючи, стала сама християнкою.

Ольга, як жінка і матір в приватному житті, а княгиня у державному, здобула собі симпатії у князів і простого люду, що називали її Мудрою або Святою.

Я зупинилась на постаті Ольги довше, бо в сучасників вона осталася мудрою керівницею держави, вірною жінкою і зразковою матірю. Завдяки її постаті ланцюг жінок в українській історії набирає враз ваги і виімкового блеску.

Славними були дочки Ярослава Мудрого. До Єлизавети Ярославни закохався скандинавський королевич Гарольд Смілий. Він в своїх піснях і віршах все згадував красу й принади української княжни „в золотім намисті". До неї він посилав два рази неуспішно сватів і ізза неї не знаходив собі місця в ріднім краю; ганяв по світі, шукаючи пригод, щоб заглушити те, що його так наболіло.

Її сестра, Анна Ярославна, вийшла заміж за французького короля Генрика І. і була матірю короля Филипа. Єпископ Ґотіє Савейра, що сватав Анну за Генрика, сказав: „Україна, це країна більш обєднана, щасливіша, могутніша, більш визначна і культурна від Франції..."

З королевою Анною звязане похождення т. зв. Раймського Євангелія, що на ньому складали присягу королі французькі. Леґенда говорить, що нібито Анна Ярославна привезла його з собою з Киева.

Традицію княгині Ольги продовжує вдова по галицько-волинському князеві Романові. Вона не опустила рук після смерти мужа, якого забили підступом поляки на ловах під Завихостом, не піддалася боярським бунтам та ворожим зазіханням, виховала двох синів, Данила і Василька, і з допомогою близьких бояр, підготовила ґрунт під славне княжовання Данила.

Жінка Льва Даниловича, основника Львова — Констанція є зразком жінки, що працюючи поруч з чоловіком, не тільки помагає йому, але і доповнює його. Її муж не злазив з коня і не опускав меча, а вона опікувалась культурною справою краю.

І ось для нашої держави настало лихоліття, сусіди все зазіхали на родючий чорнозем і Чорне море, хотіли притягнути для своєї користі відважне українське козацтво. втрачали свою державність, тяжкими трудами здобували її назад, одначе роля української жінки не зменшилася. Навпаки падали на неї відповідальніші завдання. Наприклад: приходилось їй здобувати те, чого не могли здобути фізичні сили та розум мущини. Така доля припала жінці литовського князя і польського короля Ягайла — княгині Софії, яку польський історик Длуґош зве „Заньколо" і славить красу її обличчя, що було мов „кров з молоком". Вона гамувала протиукраїнські замахи Ягайла, а на своїм дворі утримувала українську культуру.

Трагічною постаттю в українській історії була жінка, що своїм життям і особистим щастям пожертвувала в обороні прадідівської віри і національности. Це була Гальшка Острозька, дочка українського вельможі і культурного діяча з XIV. віку.

Славною була облога твердині Буші, якої залога під проводом дочки сотника Зависного воліла взаїмно себе побивати, ніж попасти в польський полон, а молода командантка підпалила порох і в льоху і висадила себе в повітря разом з замком і людьми, бо вже далі не було сили боронитися.

До речі, можна згадати ще подібну героїню Марту Борецьку.

Як багато може досягти жінка, коли злучить свою красу з розумом і таланом, доказала рогатинська попівна Настя Лісовська під іменем Роксоляна. Була вона дуже талановита та інтеліґентна жінка, та мала великий вплив на султана Сулеймана II.

Знаємо, чим була для Мазепи Мотря Кочубеївна, або для Скоропадського Настя з Марковичів, це та, що „носила булаву", а „гетьман запаску". Слід згадати до попереднього ще Марію Магдалину, матір гетьмана Мазепи. Вона була його найбільшою дорадницею, а пізніше по смерти свойого мужа Степана стала ігуменею флоровознесенського манастиря в Києві, куди Іван Мазепа все приходив радитися із своєю матірю.

Ряд жінок, що визначилися в українській історії, доповнюють жінки-стрільці, що в тяжких, а разом яскравих, хвилях Визвольної Боротьби проливали кров поруч із стрільцями-мущинами.

Імен всіх тих героїнь не знаємо, нам відомі хіба деякі імена, що заховали по собі памятку, як: Софія Галечко, Степанівна, Ярема Кузь, Настя Сушко та Ольга Басараб, яку закатували поляки у львівських Бриґідках страшними тортурами. Та скільки безіменних героїнь полягло протягом великої світової хуртовини, покладши на жертвенник Нації своє життя.

Останні десятиліття внесли в скарбницю української історії цілу низку імен українських Героїнь і Мучениць, їм тільки ми — нове покоління — зможемо віддячити.

Так, на нас лежить великий обвязок. Ми не сміємо бути гіршими від своїх яскравих попередниць. Ба навіть, мусимо стреміти до чогось більшого.

Цілим єством, всією силою, мусимо стреміти туди, де горить найбільша наша Мета. І за цю святу Ідею, окроплену кровю наших Героїв, маєм бути готові в кожну хвилину віддати душу й тіло.

(З часопису українського жіноцтва „Кужіль і меч").

ЯК В ВОЄННІЙ ПОЛОСІ.

Дороті Стівенс з Бостону показує, як вона спала з поясами з корку на кораблі „Президент Рузвелт" підчас повороту з Европи.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Річні збори комітету.

Річні збори комітету відділів У. Н. Союзу відбулись дня 17. травня ц. р. Голова комітету Е. Ляхович відкриваючи збори подав пояснення до програми і до тих завдань, які мали перед собою збори. До переведення річних зборів вибрано п. І. Гузара, як предсідника, а М. Ликтея, як секретаря. Здаючи звіт з минулорічної діяльности б. голова комітету Е. Ляхович сказав, що комітет робив серед даних обставин все, що міг, аби поширити Союзову ідею, скріпити загально - громадську працю на терені Ню Йорку, та придбати нових членів до У. Н. Союзу. Заходами комітету відбувся відчит п. К. Лисюка, що повернув був тоді з Карпатської України. Комітет влаштував святочний концерт з нагоди 45-літнього ювилею У. Н. Союзу, та влаштував масові орґанізаційні збори в березні ц. р.

Потім секретар М. Кучма відчитав протоколи з попередніх зборів, та подав точний перебіг орґанізаційної діяльности. Фінансовий звіт подав касієр І. Галичин, а звіт контрольної комісії подав Д. Чорнюк, кажучи, що комісія знайшла все в найкращому порядку.

Потім слідував вибір екзекутиви на черговий рік, до якої увійшли: І. Гузар, голова, М. Ликтей, секретар, Н. Підгайний, касієр. Контрольори: М. Федосик, А. Ґелетій, І. Галичин.

Дальше розвинулась дискусія над роботою на черговий рік. Зібрані відділові урядники підносили ріжні думки. Секретарі відділів 204-го і 130, п. М. Близнак і п. М. Коваль, піддавали думку, щоб ще раз засувати точно її ідеї, задля яких створено комітет. Предсідник 204 відділу Е. Ляхович забрав слово і як попередний предсідник дав вичерпні пояснення. Предсідник 361 відділу давав проєкт, щоб комітет піддержав театральну справу. М. Близнак піддавав думку, щоб ще раз влаштувати Союзовий Здвиг, бо це дуже помагає до приєднування нових членів. Дальше забирали ще голос предсідник 298 відділу М. Федосик, та бувші контрольори комітету, Д. Чорнюк, І. Гузар. Збори поручили екзекутиві на біжучий рік поробити заходи повести оживлену працю. На тім закінчено збори.

За Комітет Відділів У. Н. С.:

І. Гузар, голова;

М. Ликтей, секр.

З ДНЯ

СОЛІДАРНІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ КРАЇВ.

Президент і диктатор Бразилії, Ґутіліо Варгас, виголосив 11. червня ц. р. промову до свого народу і в тій промові гострими словами накинувся на демократії, а підніс тоталь-ні краї. Демократії він назвав „демагогічними", та додав, що будучність належиться тим народам, що є молоді, свіжі, активні, повні енергії; тим, що мають віру в ідеали і готові за них боротись. Зате, казав він, кінець приходить тим народам, що, захопивши певну скількість земних дібр, влаштувавшись вигідно на цім світі, хотілиб той стан заморозити навіки і пожиткувати в спокою те, що захопили. Цими статичними прикметами відзначаються, на думку Варгаса, демократії. В обличчі цих фактів, виводив він далі, не треба на теперішню війну дивитись, як на заник цивілізації взагалі, лише як на заник нинішньої цивілізації, а народження нової, кращої.

ВІДГОМІН.

Ця промова Варгаса викликала в американських краях, зокрема в Злучених Державах Америки, величезне враження. Бож в Америці є таке загальне переконання, що всі американські краї живуть у згоді і солідаризуються щодо поглядів на европейську війну. Вони, на думку величезної більшості американської суспільности, солідарно таврують нацистів і фашистів, а симпатизують з аліянтами.

Якраз день перед тим, як виголосив свою промову Варгас, президент Рузвелт виголосив теж важну промову в Шарлотсвил, Вірджінія, і в тій промові заявив, що не лиш Злучені Держави Америки, але ціла західня гемісфера, себто всі американські краї, побоюються, щоб переможною не вийшла Німеччина, бо тим будуть загрожені їх інтереси. А тут виступив Варгас, диктатор Бразилії, найбільшого по Злучених Державах американського краю, і заявляє цілком що інше...

ПОЯСНЕННЯ КОРДЕЛА ГОЛА.

На пресовій конференції 12. червня ц. р. секретар стейту Кордел Гол, дав пояснення щодо цеї промови. Він сказав, що промова Варгаса не мала заграничного характеру, тільки була призначена для домашньої консумції. Себто, вона мала внутрішньо-виховну вартість, а не заграничо-декляративну. Тією промовою Варгас цілком не думав накреслити напрям бразилійської заграничної політики, тільки ще раз хотів підкреслити перед своїм народом вагу націоналістичних засад і сказати, що вони є здорові; а народи, наповнені тими засадами, переживуть нинішній змаг та створять нову, кращу цивілізацію. Зате народи інтернаціоналістичні, з демагогічними демократичними устроями, мусять загинути, бо не мають віри в високі ідеали, і не хочуть за них боротись. Так говорив Варгас тому, бо він сам є просякнутий націоналістичною ідеольогією і хоче, щоб нею просякли бразилійські маси.

Зате, коли ходить про заграничну політику, Бразилія таки симпатизує з аліянтами, казав Гол, і вповні погоджується з політикою Злучених Держав Америки. Між Бразилією і Злученими Державами ще ніколи не було таких сердечних відносин, як тепер, казав Гол.

ЩО ЇХ ВЯЖЕ?

Вазявши під увагу промову Варгаса і пояснення Кордела Гола, хіба не дістанемо ще один доказ на те, що не ідеольогічні якісь устрої, демократія, чи диктатура, вяжуть державы в одні тобори, лише їх самолюбні життєві інтереси? Чи можна в обличчі промови Варгаса говорити, що „американські краї стоять по демократичнім боці"? Не можна. Бож сам Варгас виразно каже, що коли ходить про ідеольогію і форму внутрішнього устрою, він є проти „демагогічних" демократій.

З другого боку Кордел Гол заявляє, що ця промова призначена для домашнього вжитку. В міжнародній політиці Бразилія таки солідаризується з Злученими Державами Америки і стоїть по боці аліянтів, каже Гол. В інтересі всіх американських країв, включаючи Бразилію, є, щоб таки не виграв Ґітлер, а аліянти. Бо Ґітлер, знищивши англійську фльоту, стане не лиш паном Европи, але також паном моря. Він зачне проникати всі заморські краї. Ось це є причиною солідарности країв західної гемісфери.

НАДІЇ НА КОГОСЬ.

В українській суспільности впадає в очі те, що багато людей є склонні вірити в діяння в заграничній політиці якихось універсальних, всеохоплюючих гуманних ідей та ідеольогій. Мовляв, це вони вирішують біг заграничної політики народів.

В інших народів також є такі, що вірять в ідеольогію. Але та віра не така сильна і під впливом певних подій змінюється. Інші народи вірять в першу чергу у свій інтерес, а опісля щойно в якісь всеохоплюючі, гуманні кличі. Фактично ці гуманні кличі вони використовують, свідомо чи не свідомо для ідеалізування і прикраси своїх себелюбних інтересів.

В нас, назагал, на перше місце ставлять віру в якісь устрої, в всесвітні течії, й ділять світ на ріжні ідеольогічні табори, приписуючи їм водночас якісь шляхотні, чи нешляхотні завдання.

Коли провіримо причини цього явища до самого споду, дістанемо парадоксальне заключення: наші люди вірять так сильно в всесвітні, гуманні кличі, в шляхотні, чи нешляхотні течії тому, що так їм вигідно думати, так диктує їм їх власний себелюбний національний інтерес. Це віра безсилих людей, що хотілиб чужим коштом зреалізувати свої національні ідеали і тому в своїй уяві стараються ідеалізувати одну, чи другу чужу течію, та приписувати їй шляхотну ролю визволення поневолених народів.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

ОЛИФАНТ, ПА. Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86., відбудуться в неділю, 23. червня, зараз по відправі, де звичайно. Проситься всіх членів бути приявними на цих зборах, а довгуючих членів проситься, щоб вирівняли свої залеглості перед замкненням піврічного рахунку. — Секретар.

МИРОСЛАВ КОК

член У. Н. Союзу від. 401. у Сайксвил, Па., що покінчив студії гірничої індустрії й одержав диплом „бакалярія науки" в Пенсилвенійській Стейтовій Колегії.

Він був стипендистом У. Н. Союзу. Молодий інжинір є членом Американського Інституту й „Пен. Стейт Минерал Індострі Сосайеті".

Його батьки походять зо села Соснова, повіт Підгайці, Західня Україна.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА.

Організаційні збори.

Братство св. Духа, відділ 237 УНС, відбуло свої піврічні організаційні збори дня 9-го червня ц. р. На тих зборах, між іншими справами, порушено також справу відділових розходів. Наш відділ начисляє близько півтори сотки дорослих членів. Він має ріжні розходи. А також деколи треба і народній справі помогти. В той час до відділової каси на підмогу хорим платить дуже мале число людей. Тими грішми, що їх платить та мала частина членів до каси на підмогу в часі хороби покривається майже всякі відділові розходи, як наприклад платня секретаря, вкладка за довгоючого члена, вінки і цвіти померлим членам і т. п. Також були такі часи, які тепер дещо змінились, що занадто строго наглядали за хорим членом, і коли він встав з ліжка та вийшов, хоч би не зовсім здоровий, на вулицю, відразу йому підмогу відбирано. З тих то причин ще менше людей хотіло платити свої вкладки на забезпечення в часі хороби. Залишилось всіх кількаканадцять членів і вони поносили увесь тягар.

Щоб цьому зарадити на згаданих зборах вивязалась обширна дискусія, в якій забирали слово всі члени. По вичерпанні дискусії одноголосно ухвалено, що кожна членкиня і член, що не платять до відділової каси на підмогу в часі хороби, повинні обовязково платити по 5 центів що місяця на покриття відділових розходів. Таким чином, той, що буде платити по 5 центів, буде належати до відділу і колиб трапився якийсь смутний випадок, що такий член помре, тоді в відділі вже не будеться дискутувати чи брати участь, чи ні у похороні, чи купувати цвіти, а обовязково для такого члена відділ мусить по своїй змозі сповнити якнайкращу останню прислугу. Ухвала входить в життя з 1. липня ц. р. Значить від липня вже треба платити по 5 центів.

Г. Стеція, від. секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Організаційні збори.

Дня 18. травня ц. р. відділ 51 У. З. Х. скликав організаційні збори, на котрі запросив голову У. З. Хреста, паню С. Галичин з відчитом. Також запрошено до участи відділ 19 і ОДВУ.

Пані Галичин дала дуже повчальний відчит на тему розвинення широкої інформативної акції У. З. Х. Зокрема радила навязати тісні звязки з Американським Червоним Хрестом і, працюючи з ним, з черги домагатись від нього помочі для українських жертв війни.

П. Вітушинський виголосив реферат, піддержаний статистичними числами, про життя наших людей на Західній Україні. На відчиті не бракувало і наших „трудящих", себто збольшевичених наших людей. Вони ставили бесідникові і бесідниці запити. Та дістали добрі вдповіді, бо мовчали, а навіть купили декілька українських книжок, продаваних нашим відділом. Серед них купили і книжочку „Жінка в Творах Шевченка" Л. Мишуги. На тих зборах зібрано також $7.20, з чого призначено на визвольну акцію $4, які переслано через Обєднання.

Секретарка.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ҐЕЙВЕН, КОНН. Піврічні збори Тов. Улюбов, від. 370., відбудуться в суботу, 22. червня, в гали церковній, 127 Парк ул., точно в 7. годині ввечір. Упоминається всіх членів прибути на ці збори, бо є багато справ до полагодження. Члени, котрі мають залеглі вкладки, а не будуть на зборах, будуть наражені на суспендацію, а член, не приявний на піврічних зборах, буде караний після припису статута. — П. Воляник, предс.; О. Гіна, кас.; М. Сампара, секр.

ЛИТОВСЬКИЙ ПОСОЛ ПРО ОБЕДНАННЯ ВИЛЬНА З ЛИТВОЮ

Відповідає на протест Польщі, внесений до Ліги Націй.

THE LITHUANIA'S MINISTER, MR. PAUL ZADEIKIS OPEN LETTER TO THE WASHINGTON (D. C.) "TIMES HERALD"

"On May 23, 1940, the "Times Herald" carried an article entitled "League Gets Protest on Lithuanian Grab." The article was based on information from Geneva by Havas in connection with Lithuania's advising the League regarding the reunion of Vilnius with Lithuania and the filing of a Polish protest.

"You undoubtedly know well that Vilnius (Wilno, or Vilna) is Lithuania's historic capital and that Lithuania took over the sovereignty rights to that city and territory from the Soviet Union by the Moscow Treaty of July 12, 1920.

"You probably remember also that on October 9, 1920, Poland, then a member of the League of Nations, disregarding existing treaties and even her own promises—the Suwalki Agreement of October 7, 1920—used armed force to gain possession of Vilnius for herself for the first time seriously injuring the spirit of the covenant of the League.

"Lithuania protested against this outrage, severed relations with Poland, and never recognized occupation of Vilnius as legal. Even after the Polish ultimatum of March 19, 1938, Lithuania kept the following article in her constitution: 'Article 6. The capital of Lithuania is Vilnius'.

"Lithuania took no part in the fourth partition of Poland. By the October 10, 1939, agreement with the Soviet Union, Lithuania regained what rightfully belonged to her—Vilnius and part of the Vilnius territory—and did not take an inch of Polish territory.

"The repossession, or reunion of Vilnius with Lithuanian did not affect her neutrality nor did it infringe on anybody's rights. The reunion of Vilnius with Lithuania solved the troublesome Vilna question and brought tranquility to the entire Baltic region. Therefore the word "grab", which appeared in your article, was used most inappropriately."

P. Zadeikis,
Minister of Lithuania.

ЦЕРЕМОНІЯ.

У гірських церквах стейту Джорджії ще й нині відбуваються в червні церемонії миття ніг. На світлині С. Л. Педжет, пастор баптиської церкви в Джаспері, миє ноги пасторові Джанові Рей з Бол Ґравнд.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

ВУНСОКЕТ, Р. А.

На Український Конгрес.

Товариство Запорозька Січ, відділ 206 УНС, вислало через Обєднання $10 на добрі народні цілі Українського Конґресу, що відбувся в Вашинґтоні.

Іван Кокольський, секр.

НЮ ОРК, Н.

На українську пісню.

Гром. Семен Угорчак, з Брукліна, переслав від себе через Обєднання $10 на зарекордування української пісні в виконанні хору під проводом О. Кошиця.

КЛІВЛЕНД, О.

З забави на народню ціль.

Дня 11. травня ц. р. зійшлися сестри Н. З. Пр. Діви Марії, від. 112 УНС, також сестри Неустанної Помочи, церкви св. Петра і Павла, та зробили малу несподіванку своїй членкиці Евдокії, та її мужеві Йосифові Коваль, з нагоди 30-літнього ювилею їх подружого життя. На забаву прибуло чимало гостей. Забавою занялись пані Домініка Романович і пані Ева Смільчак.

Староста М. Добуш по вечері забрав слово і зложив бажання ювилятам. Далі він просив до слова інших гостей. Пані Романович, складаючи свої бажання, попросила гостей, щоб не забували при тій нагоді також українських сиріт, та зложили на них свої жертви. Приявні радо відізвались на той заклик і зложили $10, які вислано через Обєднання на українських сиріт у Філядельфії. Збіркою занялись; пані Катерина Ґабрівська, пані Домініка Романович. Пані Ґабрівська, складаючи своє бажання, підкреслила, що колиб усі наші люди зрозуміли свій національний обовязок, то наші брати в старім краю не терпілиб неволі.

Зложили по $1: Домініка Романович, А. Космос, Ст. Іванчук; по 50 ц.: Т. Добош, К. Ґабрівська, М. Вербійський, М. Войтів, М. Кривий, М. Смільчак, М. Бойко, М. Дарош, М. Різун, М. Горлай. Решта дрібними.

К. Ґабрівська.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, КАЛ.

На цілі Конґресу.

Під цю пору життя українців в Америці оживлене. Деб ми не жили, стараємось спільно кооперувати, щоб допомогти визволенні українського народу. Так і ми в Лос Енджелес, зібрані на забаві, з нагоди 12-літньої річниці подружого життя громадян Мордусів, зложили жертви на ті народні цілі, що їх веде, чи буде вести Український Національний Конґрес. Деякі жертводавці були думки, що добре булоб закупити за ті гроші відповідне число книжок Історії України. Але, нарадившись у тій справі, прийшли до висновку, що на ту справу ми ще зберемо гроші при якійсь іншій нагоді.

Треба зазначити, що нам тут, в Лос Енджелес досить трудно провадити якесь жвавіше громадське життя, зокрема збирати жертви, а то тому, що ми тут дуже розсипані і одні живуть далеко від інших. Деколи живуть у віддалі 10 до 16 миль. Та єднає нас любов і єдність. Через те вдається і ті перешкоди побороти. Дай Боже, щоб у цілім українськім народі запанувала любов і єдність, а тоді він певно скине чужі окови.

Жертви зложили: І. і Тетяна Орлик $2; по $1: Т. і Анна Дундас, М. Мельник, І. і Текля Мартинів, Т. Ногаш, П. і А. Мордус, пані Шурґат, Н. Поглод, п. Мазуркевич, В. і М. Марціневі, Т. Нестеренко, С. Єрниюв, І. Вавричук, М. Гринів; по 50 ц.: І. Артименко, С. Олексів, п. Любиник, Марія Докла, Т. Орлик, Г. Гаврилюк. Разом $18, які переслано через Обєднання на призначену ціль.

Анастасія Мордус.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН, ч. 30. Опущені.

З піратських рядів роздавались грімкі голоси: „Піддавайтесь!"

В одній хвилині прийшла зворотна відповідь: „Тарзан ніколи не піддається!"

Тарзан давав тепер прикази банґольцям Маріки, котрі під цю хвилю були одинокою надією успішної оборони.

Маріка спинила його: „Вони не будуть боротись", вона заявила холодно.